

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Berez
1. P. P. — Br. 200-100

UJ KELEI

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

Lejár

Előfizetési árak
Romániában
Egy évre ..... 400 lei
Egy hónapra ..... 220 lei
Egy napra ..... 120 lei
Egy hónapra ..... 40 lei
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiaiban

Egy hónapra .....
Egy szám .....
Jugoszláviaiban
Egy hónapra .....
Egy szám .....
Egy hónapra .....
Egy szám .....

v. évfolyam, 219. szám

Cluj (Kolozsvár) 5683. Tisri 13

1922 október 5 Csütörtök

Mudánia

— Külpolitikai figyelő —

Tegnap óta lényegesen megeny-
hült a keleti probléma. A török-
görög háború hivatalosan is meg-
szűnt: a két ellenfél megkötötte
végre a fegyverszünetet. A török-
görög háború pedig visszatorpant,
még mielőtt megindult volna. Egyre
több a valószínűsége, hogy ez a há-
ború már meg se indul. Tegnap óta
Mudániában a Marmara-tenger kikö-
tővárosában, a győztes földjén, meg-
indultak a tárgyalások a szövetség-
esek és Törökország között. Külön-
ös, ezúttal nem a háború előzte
meg a béketárgyalásokat, hanem a
béketárgyalások a háborút. Amilyen
háborúelhárító tárgyalások folynak
most Mudániában a szövetségesek
és Törökország között. Ha a szövét-
ségeseket említhetjük, Angliát, Fran-
ciaországot, Olaszországot és Japánt
érthetjük, bár e pillanatban a régi szövét-
ség csak paradox nyilatkozásban áll
jelen. A franciáknak a keleti kérdés-
ben homlokegyenest ellentételesek az
érdekeik az angol érdekekkel, az
olaszoknak saját céljaik vannak,
amelyek inkább a francia célokkal
rokonok, mintsem az angolokéival.
Ha háborúról lehetne beszélni, már
csak Anglia és Törökország között
kezdődhetne a konfliktus. Hogy hol
végződjén, ki tudná megmondani.
Lloyd George azt mondta a múlt
héten: „Nekünk Csanakban kell ma-
radnunk, hogy megóvjuk Európát a
második világháborútól”. Vajon
csakugyan második világháború fe-
nyegtet-e az elmúlt hetekben? A
bonyodalom komoly volt és mélyes.
Már-már úgy rémlett, hogy az egész
Balkán lángokban áll. De Angliának
egy néhány gyarmata már rezisz-
tálni kezdett és Amerika avval fe-
lelt az angol meghívásra, hogy be-
jelentette érdektelenségét és azt,
hogy az ő hadihajói nem mennek el
Konstantinápolyba.

Kemál maga nem mehetett el, neki
Angorában van dolga, elküldte maga
helyett Ismed pasát. A tárgyalások
in medias res már meg is indultak.
Ismed első szava: üritsék ki a gör-
ögök Keletráciát. Ezekhez a tár-
gyalásokhoz a forradalmi Görögor-
szág is elküldte a maga megbizott-
ját. Kemáléknak ez a követelése ke-
mény és hangsúlyozott. Nagyon jól
tudják, ha a görögök most nem vo-
nulnak ki Tráciából, veszélyeztethe-
tik a törökök eddigi eredményeit.
A szövetségesek és maga a szoron-
gatott Anglia is, annak ellenében,
hogy Kemál megállítja csapatait,
mindent megígérték: Tráciának a
birtokát is a Marica folyóig, tehát
Drinápolyt is. Az angolok közben
hihetetlen gyorsasággal dobták csa-
pataikat a semleges zónába és Ke-
málék márosak azért is megálltak,
mert nem akartak egy újabb há-
borúval minden eddigi eredményt
és minden komoly ígéretet koc-
káztatni. Anglia még mindig elég
hatalmas arra, hogy ha minden
erejét latba veti, megbirkózik
a kicsiny Törökországgal. Igaz, hogy
a kicsiny Törökország mögött ott
van a háromszázmillió muzulmán-
ság, amely Angliá ellen egy folyton
lázongó és kellemetlenkedő ellensé-
get jelent és ott van az orosz szov-
jet, amely a háromszázmillió muzul-
mánnál is súlyosabb ellensége. De a
muzulmánosság segítségével plátói, az

orosz felvonulás pedig ugylátszik
még nem fejeződött be, Kemál tehát
okosan halto: parancsolt. Elküldte
Ismedet Mudániába és Ismed, az ana-
tóliai győztes magával vitte az angó-
rai ifjú-török öklöt, amit ráhelyezve
a tárgyalás asztalára, emlékeztette a
szövetségeseket az ígéretekre: Kele-
trácia a miénk, tehát triták ki a
görögök hsladéktalanul. A gyors ki-
trítés ma már nemcsak hatalmi kér-
dés, de emberbaráti is, mert az ot-
tani törökök és görögök közben ha-
lomra gyilkolják egymást.

Anglia feltétele, amelynek alap-
ján a tárgyaló asztalhoz leült, az
volt, hogy a törökök megegyeztetik
hadműveleteiket, visszahúzódnak a
semleges zónából, a tárgyalások
alatt, egészen a béke megkötéséig
nem szállítanak csapatokat Európába.
Ezeket a feltételeket Musztafa Ke-
mál elfogadta. Londonban most na-
gyon bizakodó a hangulat, a mult-
heti idegesség egészen visszahúzó-
dott. Azt hiszik, hogy kölesönösen
engedni fognak Mudániában. A kö-
csönösség alatt nem csupán a török-
köket értik, hanem a franciákat és
az olaszokat is, akik Anglia oldalán
tárgyalnak Ismeddel, de az angol
megbizott háta mögött meg-meg-
mutogatják neki a kártyákat. An-
gliában nagyon félnek az elszigetelt
akciótól, Aquith az ellenzék egyik
látható feje, nem kis éllel Lloyd
George ellen, szöszékre áll és azt
követeli, hogy Anglia maradjon
együtt a szövetségesekkel, mert ka-
tesztrofa lenne, ha Nagybritánia izo-
lálva maradna. Ez azt jelenti, hogy
Anglia legyen engedékeny és köze-
ledjen a franciákkal, akik tudva-
levőleg törökbarátok és görögelle-
nesek. Ez annál könnyebben meg-
történhet, mert Anglia valóban nem
akar ma háborút s az angol presztizs
a csanaki ultimátummal pompásan
megálta a helyét. Amikor már-
már azt lehetett hinni, hogy ki kell
üríteni Konstantinápolyt és az egész
ázsiai partot, Musztafa Kemál meg-
állott, visszahúzódt és Konstan-
inápoly felett ma is a szövetségesek
gyakorolják szuverén jogukat.

Anglia szempontjából a török
Konstantinápolyiak ma már nincs
tulnag jelentősége. Konstantinápolyt
éppúgy kész visszahúzni Anglia, mint
Keletráciát és Drinápolyt. Ellenben
ragaszkodik a szorosokhoz. A Bosz-
porussal és a Dardanellákkal a Föld-
közi tengeri pozícióját és a Kelet felé
vivő Suez-csatornát akarja megvé-
deni az egyre erősödő Oroszorszá-
ggal szemben. „Nem akarunk új Gib-
raitárt, mondta Lloyd George, de
ragaszkodunk hozzá, hogy a török
szorosok a népszövetség fenntartása
alá kerüljenek.” A népszövetség
ugyan nem jelenti Angliát, de jelenti
azokat a nagyhatalmakat, amelyek a
szorosok tekintetében Anglia politi-
káját kénytelenek csinálni, mert az
6 politikájuk is Oroszországgal-
ellenes.
A legnagyobb rejtély, hogy mit
készül csinálni Oroszország. Az or-
szok az elmúlt napokban bejelen-
tetik az aktív külpolitikát. Táviratok
érkeztek róla, hogy erős hadteste-
ket küldenek a Kaukázus felé, részint
Musztafa Kemál erősítésére, részint
Mezopotámia felé az angolok ellen.
Közben egyre erélyesebb jegyzéke-

ket küldenek Londonba, követelve
a szorosok meggyújtását és azt, hogy
Oroszország, mint érdekelt hatalom,
feltétlenül ott-lehessen a béketárgya-
lásokon. Arról még nem érkezett
hír, vajjon a szovjet megbízottjai is
lelített-e a mudániai zóldasztalhoz,
akár igen, akár nem, az oroszok még
döntőmód beleszóllhatnak a tárgyalá-
sokba.

A görög helyzetnek két fontos
motívuma van. Az egyik az athéni
forradalom, a másik Venizelosz lon-
doni tárgyalásai. A forradalom első
szaka lezajlott. Konstantin már uton
van Olaszország felé, György trónja
még inog, de már nem olyan heve-
sen, mint az első napokban. A for-
radalmi komité mit tehetett volna
egyebet, feloszlatta a nemzetgyűlést,
kiírta a választásokat és a választá-
sok országserie már meg is indult.
Az ilyen forradalmi választás a
demokrácia és az alkotmányosság
szempontjából talán nem sokat je-
len, tények azonban igen jelen-

tős. Két dolog történhet: vagy
György megerősödik, vagy Venize-
losz pártja kerül ki győztesen. Veni-
zelosz uralomrajutása talán köztársá-
ságot jelent, de talán háborút is.
Venizelosz Londonban újabb akcióra
ajánlja fel a görög csapatokat, csak-
hogy megmentse Tráciát.

Anglia e pillanatban még két-
kölcsös politikát folytat a görög
kérdésben. Tárgyal Venizeloszsal és
tárgyal a forradalmi komitéval. Veni-
zelosznak se mond nemet, mert hát-
ba ő kerül uralomra, de udvarké-
pesse teszi Györgyöt, mert hátba ő
marad felül. Anglia athéni követé
elsőnek jelent meg György udvár-
ban, hogy a fogadási nplóba be-
jegyezze nevét. Ez amolyan elisme-
résfélle. De közben a török csapa-
tok a legfontosabb görög szigeteket,
Mytilénét, Chioszt és Samost is el-
foglalták és Zaimis várátlanul vis-
szaadta a megbízatását az ifjú ural-
kodónak. Lehetséges tehát, hogy
mégis Venizeloszra kerül a sor.

A törökök kiürítik a semleges zónát

Londonban optimista a hangulat. Mudánia
békés eredményeket ígér. — Venizelosz
háboruba akarja vinni Angliát

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, okt. 4. (Az Uj Kelet táv-
irata.) Londoni hírek szerint az angol
hivatalos körök binnak a mudániai
konferencia sikerében. Azt hiszik, hogy
a tárgyalások mind két félre kielégítő
eredményre fognak vezetni. Az angolok
optimizmusát támogatják azok a hírek,
amelyek

a török csapatok visszavonulásá-
ról szólnak.

Ezzel lényegesen enyhült az angol-török
háborús feszültség. Londonban az a
felfogás uralkodik, hogy Herrington
tábornok visszavonja csapatait az
ázsiai török területéről, ha Kemál ki-
üríti Tráciát.

Szmirna, okt. 4. (Az Uj Kelet táv-
irata.) Török forrásból jelentik, hogy a
török csapatok

kiürítették a semleges zónát.

A Brusseza és Izmid környékén történő
török csapatösszevonásokról szóló híre-
ket megcáfolják. Ismed pasa Mudániá-
ban állítólag Trácia azonnali kiürítését
fogja követelni.

Kemál megbízottja Londonban

London, okt. 4. (Az Uj Kelet távirata).
Kemál pasa megbízottja, Resad bey
ideérkezett és megkezdte tárgyalásait
lord Curzonnal. Resad bey a „Mor-
ningpost”-nak kijelentette, minden ere-
jével arra törekszik, hogy

Anglia és Törökország között a
feszültséget enyhítse.

Angorai politikai körökben nagyon
elkedvetlenednek az angolok csapatszál-
líásai miatt. A török megbízott még
hangsúlyozta, hogy a szövetségesek
ígéretei nagyon általánosok és

semminemű garanciát nem tar-
talmaznak.

Ha Venizelosz visszatér Athénbe és ki-
adja a parancsot, hogy Tráciát védeni
kell, akkor a törökök súlyos helyzetbe
jutnak. A szövetségesek kötelezték ma-
gukat, hogy Tráciát a Maricáig Dri-
nápolyal együtt, függetlenül a görög-

országi eseményektől, visszahúják Tö-
rökországnak. Végül megcáfolja azt az
állítást, hogy Kemál az oroszok befo-
lyása alatt áll.

Megindultak a mudániai tár-
gyalások

Konstantinápoly, október 4. (Ra-
dor.) Kemál pasa a mudániai tár-
gyalásokra vezérkari főnökét küldte
ki. Az angorai nemzetgyűlés elhatá-
rozása folytán a mudániai tárgya-
lások befejeztéig

Kemál beszüntette a hadműve-
leteket.

Megerősítik a hírt a görög-török
fegyverszünet létrejöttéről is.

London, október 4. Ismid pasa,
Kemál megbízottja ma találkozik
Herringtonnal és a szövetségesek
többi megbízottjaival Mudániában.
Kemál, aki Angorába utazott, nem
vesz részt a tanácskozáson.

Páris, október 4. A Havas-ügynök-
ség jelenti, hogy a mudániai konferen-
cia valószínűleg egy hélig fog tartani.
Az antant tábornokok rendkívül tartó-
zkodóak, a sajtónak nem nyilatkoznak.
A konferencia befejezése után be fog-
nak számolni az eredményekről kormá-
nyaiknak.

A törökök optimisztikusan ítélik
meg a helyzetet.

Franklin Buillon tábornok Hamid
bejjel Mudánába érkezett.

Zürich, okt. 4. (Az Uj Kelet táv-
irata.) Milenói jelentések szerint a szövét-
ségi tábornokok és főmegbízottak
elhatározták, hogy a mudániai konfe-
rencia kirárolag autonai szempontokra
szorítkoznak és a párisi jegyzékben
megállapított irányelveket tartják szem
előtt.

Anglia feltételei

London, okt. 4. (Rador.) Politikai
körökben úgy tudják, hogy Anglia a
mudániai konferencián a következő
feltételeket fogja előterjeszteni:

Kemál pasa tartózkodjék a semleges zóna további megsértésétől és kötelezte magát, hogy a béke végleges megkötéséig nem szállítja át csapatait Európába.

Harrington a követelésekre szigorú utasítást kapott és ezeket mint minimumot kell előterjesztetni.

A görög-török fegyverszüneti tárgyalások

Konstantinápoly, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) A török-görög fegyverszünet kérdését tárgyalás alá vetik. A görög kormány megbízásából egy tábornok utazott Mudániába.

A tárgyalások legsúlyosabb akadálya a tráciai kérdés,

amelynek megoldását a törökök sürgetik. Attól félnek ugyanis, hogy a görögök Anatóliában nagy károkat okozhatnak. A szövetségesek azt ajánlották a görög kormánynak, hogy a csapatokat Anatóliában utasítsa a rend fenntartására.

Szünetelnek a harcok

London, október 4. A keleti helyzet némileg enyhült. A törökök nem vonultak vissza még Csanaktól, de azt hiszik, hogy legalább annyira vissza fogják vonni csapataikat, hogy az angol és török seregek között semleges zóna keletkezzen, amely az összeütközéseket lehetetlenné teszi.

Lafayette, október 4. Az angorai külügyminiszter táviratot intézett Poincaréhoz, amelyben közli, hogy parancsot adott a kemalista csapatoknak,

szüntessék be a katonai operációkat

Konstantinápoly és a tengerészorosok irányában.

Három görög szigetet elfoglaltak a törökök

Konstantinápoly, október 4. Szmírnai jelentés szerint a törökök elfoglalták az ázsiai partok mellett elterülő görög szigeteket: Milionot, Chios és Samost. A hír megerősítésre szorult.

London, október 4. Az amerikai kormány a szövetségesekhez intézett jegyzékében újból kijelentette, hogy nem küld hadihajót Konstantinápoly elé,

mert el akar kerülni bármiféle beavatkozást az európai ügyekbe.

Konstantinápoly, október 4. A szövetséges főmegbízottak Tráciába három katonai missziót küldtek a rend fenntartására és a lakosság védelmére.

Franciaország még nem ismerte el György királyt

Athén, okt. 4. (Az Uj Kelet távirata.) Míg Anglia és Belgium elismerte György görög királyt, addig a francia megbízott még nem kapott utasítást a király elismerésére.

Együtt a szövetségekkel

London, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) A liberális párt lord Asquith elnöklésével gyűlést tartott, amelyen határozati javaslatot fogadtak el. A határozati javaslat kimondja, hogy Angliának a keleti kérdésben

együtt kell haladnia szövetségesével.

Az elszigetelt eljárásból súlyos diplomáciai és katonai hibák származhatnak.

Venizelosz háborúra uszít Londonban

Páris, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) Athéni hírek szerint az új kormány hat hét alatt végrehajtja az új választásokat. A választási előkészületek megindultak. A pártok kivétel nélkül követelik

Trácia teljes birtokát

és az antanttal való viszony kimélyítését. A választások eredménye bizony-

tan. Monarchisták többséget várnak, mert György király nagyon népszerű az egész országban. Venizelos egyelőre nem utazik Párisba, hanem Londonba marad.

Mindent elkövet, hogy Angliát háborúba vigye

Törökország ellen. Ettől a háborútól várja Görögország megmentését.

Milanó, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) A „Corriere Della Sera” athéni távirata szerint Konstantin király családjával Olaszországba és Svájcba szülő utlevéllel elhagyta Görögországot. A király kijelentette, hogy lemondását véglegesnek tekinti.

Mint magánember akar visszatérni Görögországba, mert ott akar meghalni.

Konstantin végleg lemondott a görög trónról

Athén, október 4. A lapok szerint Anglia és Belgium külügyi képviselői bejegyeztették nevüket a királyi palota látogatási könyvébe. Ez az aktus György király elismerésére enged követelményt.

Athén, október 4. A kormány elhatározta, hogy a letartóztatott tábornokokat és politikusokat egy szigetre viteli, ahol perük eldőltség őrzetben maradnak.

A szultán lemondását követeli Angora

Bécs, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) A „Newyork Herald” konstantinápolyi távirata szerint a szultán lemondását követeli Angora.

Alkotmányreform után koronázás

A parasztpárt alkotmánytervezete. Elkészült a gyulafehérvári katedrális. Feloszlatták az erdélyi reszortokat

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Zigre Miklós és Andru Szóver kilépése a liberális pártból és lemondásuk mandátumokról érthető feltűnést keltett a főváros politikai körében és a liberálisok kínos megdöbbenését a „Viitorul” nem tudja palástolni. A kormány fűhivatalosa nem tartja erkölcsösnek, hogy Zigrék lemondottak mandátumaikról. Ezeket írja a „Viitorul”:

— A lapok szerint Zigre Miklós nagyváradi képviselő kilépett a liberális pártból és lemondott mandátumáról. Zigrének a pártból való kilépését tudomásul vették, ami mandátumáról való lemondását illeti, efelől a kamarának lesz módja határozni. Akármilyen lesz azonban a kamara döntése, választói, akik Zigrének a mandátumot adták, megalkotójának ítéletüket eljárása felett, amellyel visszautasít oly alkotmányos megbízást, amelyet annakidején elfogadott és használt is eddig.

Zigre különben — mint már tegnap jelentettük — újból fellép a koronázásban, sőt nagyváradi érseklés szerint, magválasztása biztosra vehető.

A koronázás

Gyulafehérvár, október 4. A katedrális építkezési és berendezési munkálatai befejeződtek. Balan erdélyi metropolita vasárnap, október 8-án fogja az új templomot felszentelni. Szombat este lesz az orloodox ritus szerint előírt „irrasztás”. A felszentelési ünnepségre Erdély és a regát számos személyisége Gyulafehérvárra utazik természetesen a klérus reprezentánsai is.

Az alkotmányreformról

A kormány egyik tagja kijelentette tegnap, hogy azt őszel feltétlenül a parlament elé terjesztik:

— Az ellenzék azt hitte, — mondotta a miniszter — hogy nem tartjuk meg a koronázást. Ime megtartjuk. Most azt hiszi, nem reformáljuk meg az alkotmányt, abban is csalódnunk fog. Kész a tervezet és azt benyújtjuk és letárgyaljuk őszel, akár részt vesz a munkában az ellenzék, akár

nápolyi jelentés szerint az angorai nemzetgyűlés a szultán lemondását követelte. Az első lépés megtörtént: a szultán az államügyek vezetését a nemzetgyűlésnek átengedte.

A forradalmi bizottság nem egyezett meg Venizelosz híveivel

Zürich, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) Athéni jelentések szerint a forradalmi bizottság és a venizelisták között nem jött létre a megegyezés.

A csapatok egyrésze nem engedelmességet a forradalmi bizottságnak, amely a királyt értesítette, hogy megválasztása nem végleges.

Görögország védi Tráciát

London, október 4. A „Pall Mall and Globe” jelenti, hogy a görög hadserők erősen védni fogják Tráciát. Állítólag száz ezer főből álló jól felügyelt hadsereg fog harcolni Tráciában.

Franciaország Olaszország ellen

Zürich, október 4. (Az Uj Kelet távirata.) Párisi jelentések szerint Franciaország ragaszkodik eredeti álláspontjához és továbbra is

ellenzi Oroszország részvételét a keleti kérdés rendezésében.

Állítólag Franciaország felvetette Jugoszlávia és Románia kizárásának eszméjét is a keleti kérdésnél.

nem. Megismételhetjük azt, ami 1876-ban és 1884-ben történt.

A parasztpárt alkotmánytervezete

Bukaresti jelentés szerint a kormány elhatározta, hogy a választói reform kidolgozását csak azután fogja megkezdeni, miután a parlament az alkotmányreformban megállapította az új választójogra vonatkozó elveket.

A parasztpárt még a nyár folyamán megbízta Stere Constantint alkotmánytervezetkidlgozásával, melyben a párt főprogramjait domboríttassanak ki. Jelentették már, hogy Stere Constantin tervezete elkészült és becsámoltunk arról is, hogy a jobboldali ellenzéki lapok és a kormányajtó olyan híreket kolportáltak Stere tervezetről, amelyek a parasztpártot antimonarchikus és antikinasztikus, sőt forradalmi törekvésekkel gyanúsították. Egyrészt eme hírek kategórikus megcáfolására, de főleg a közvélemény tájékoztatására

a párt a napokban közzéteszi Stere alkotmánytervezetét,

mintegy kétszáz oldal kiterjedő könyvben, az indokolással együtt. Stere alkotmánytervezetéről eddig csak négy vonásokban tájékoztattak, most bukaresti tudósítónk jelentése alapján alkalmunk van a kétségkívül nagyfontosságú alkotmánytervezet részleteiben is ismertetni:

A király előjogi

Feltűnést kelt Stere tervezetében, hogy a királyi előjogokat nemcsak nem szorítja meg, de bizonyos mértékben ki is terjeszti. A fennálló alkotmány rendelkezéseinek csak két pontjára vonatkozólag ajánl módosítást Stere: 1. A király távollétében a felségjogokat nem a minisztertanács gyakorolja, mint eddig, hanem a trónörökös, feltéve, hogy nagykorú. 2. A hadüzenet joga a parlamenté; ha más hatalom ilyen hű-

borut Romániának, a parlamentet egybe kell hívni. Ezt a rendelkezést a szerb alkotmányból vette át Stere. A korona többi előjogait Stere javaslatla változatlannul fentartja.

A törvényhozó testületekre vonatkozólag több lényeges módosítás történik. Mindennekellát a kormányváltozások esetére intézkedik. A törvényhozó testületek továbbra is két-kamarás rendszerben működnek. Azaz a különbséggel azonban, hogy a szenátus legfelsőbb gazdasági tanácsa alául át,

amelynek tagjai az összes ipari, kereskedelmi és földművelésügyi ágak képviselőiből tevődnek össze választás és kinevezés útján. A szenátus mai jogait természetesen Stere lényegesen redukálja. Az indoklás e ponton arra hivatkozik, hogy Európaszerte így történt és az angol lordok házának is jelentősen megszükkítették a hatáskörét.

A választások tisztaságát

az a parlamenti bizottság lesz hivatalra biztosítani, melyet a feloszlott parlament küld ki az összes pártok képviselőiből, saját kezéből. Ez a bizottság lehetőleg a pártok vezetőiből tevődne össze és működése kiterjedne a választásokkal összefüggő összes munkálatok ellenőrzésére, sőt adminisztratív intézkedésre is. Eme időközi bizottság mandátuma az új országgyűlés összeülése napján szűnik meg. Ezenkívül részletesen intézkedik a parasztpárt szervezete a bíróságok működéséről és ezzel kapcsolatban a személyi és a közszabadságok védelméről, különös tekintettel a gyülekezési és sajtószabadságra.

Az egész tervezetet a legbecsületesebb demokráta felfogás hatja át és egyes, teljesen új intézkedései, amelyek Stere Constantin személtetésére vallanak, kiválóan alkalmasak a közeleti tisztaság helyreállítására és biztos alapjai lehetnek a felépítendő fejlettebb állami életnek.

Tegnap délután a parasztpárt vezére,

Mihalache, kétórás kihallgatáson volt a királynál

a Pelus-kastélyban. Mihalache audien-cijának nagy fontosságot tulajdonítanak, főleg annak kimerítő volta miatt. A két óra alatt a parasztpárt vezére részletesen tájékoztatta az uralkodót az okokról, amelyek miatt a caranisták nem jelenhetnek meg a koronázáson, de megvilágosította azt is, hogy az távollól sem tüntetés az uralkodó személye ellen. Az alkotmányreform tervezete utalt Mihalache, amelyet Stere készítet és amely eklátásan tanuskodik a parasztpárt dínasztikus és monarchikus érzelmei mellett. Mihalache előterjesztette az uralkodónak a módosítottakat is, amelyek mellett a parasztpárt felfogása szerint, megoldható a belpolitika súlyos válsága.

Feloszlatták az erdélyi reszort-igazgatóságokat

Bukarest, október 4. A „Diminonta” feltétlenül megbízható helyről jelenti, hogy a kormány a koronázás után feloszlattja az összes erdélyi reszortigazgatóságokat, hogy a közigazgatás egységesítését ezzel is biztosítsa.

Itteni jólétesült körökben úgy tudják, hogy a nemzeti párt e hét folyamán a manifesztumot fog kibocsátani, amelyben felvilágosítja a népet a koronázási ünnepségekről való távollmaradásának okairól.

Meghalt egy magyar jogtudós.

Budapestről jelenti: Horváth János, a tudományegretom jogi tanára, nyugalmazott királyi főügyész helyettes, hetven éves korában meghalt. A Polihizter-jellegű kiváló jogász halálát egész jogászgeneráció gyászolja. Holttestét a kecskeméti családi sírboltba szállítják.

Megérkeztek

a legújabb párisi és bécsi modellek. Kalapalkításokat a legújabb divat szerint jutányosan vállalok. Masamod cikkek gyári árban kaphatók. Moskovits Rózsika Cluj—Kolozsvár, str. Memorandului (v. Unió utca) 9. sz. 1427

Kin... Az er... Célrész... meg a leg... tanúk is... béségéért... eddigi korm... bea mutatt... azütközés... szivóságra... iskolapolit... Ha a poli... lán remélh... ség, a ko... mellett a... Gy irány... sok történ... ság, de k... ség, abba... m-gak erej... many az é... delet kib... hatatlan fel... lánkat, a... nyújtja az... támogatás... jogosa me... követel... lehetlenné... A nepo... folytatnak... román vez... középiskolá... rendeltérl... — A z... követelt po... Consiliul I... A Consiliul... hogy a léte... tévő szidó... háber vagy... men az is... egyikét se... azkor az... átérni. A... az eleven m... mult évek... bugy egyes... ténik ezen... kértylenek... szabályokh... ban az ism... tavaszán... egybe a z... terítőt, hog... rendelt... Ezen az... Sajnos, ne... jutai. Mind... iskolának... A vitákban... tem, hogy... názium a... megtartani... a tervezés... átérni. (It... igazgatóság... a tervezés... az antikon... kifejezése... deárl csak... idő után de... választani f... tannelye... minden p... osztott ez... tástügyi vé... érezte mag... nisztárium... lett kibocsá... letet, amely... kivonja az... réből és k... 1925 tanév... a kijelölt... Nagyon ter... letünk vég... ban ellenf... doskodni f... iskolákban... lyabb inté... magyar okt... sere. Az ek... az idén sen... tanítási ny... szidókra n... nyelve. Megkérd...

Kiméretlenül végrehajtják a nyelvrendeletet

Beszélgetés az erdélyi középiskolák vezérigazgatójával

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az erdélyi népkisebbségeknek a feladatuk hosszabb ideig kell még a legkeményebb hűrelt folytatniok iskoláikért és a tanítás szabadságáért. Az új Románia összes eddigi kormányai ebben a kérdésben mutatták mindig a leggyengébb színtelenséget és tartóhatatlan szívtelenséggel haladták át az erdélyi középiskoláik ügyét. Ha a politikai és gazdasági téren a tanítás remélhető bizonyos engedélyeket, a kormányzás mai szellemét illetve hitehető hogy az iskola ügy iránti érdeklődés jelenleg változatlan maradhat. Ezért a kisebb iskolák, de különösen a zsidó kisebb iskolák, ebben a tekintetben sajnos a nagy erreféle vannak utána. A kormány az egyik oldalán a nyelvrendelet kibontásával szinte leküzdhetetlen feladatokat állítja iskoláinkat, a másik oldalon viszont nem nyújtja azt az anyagi és erkölcsi támogatást, amely az állam részéről jogosan megilletné és amely nélkül a követelmények teljesítése szinte lehetetlennek látszik.

A napokban hosszabb beszélgetést folytatunk az erdélyi iskoláügy több fontos vezetőjével. Pleanu, a középiskolák vezérigazgatója a nyelvrendeletéről a következőket mondotta:

— A zsidó iskolákkal szemben követelt politikánk alapelveit már a Consiliul Dirigent állapította meg. A Consiliul Dirigent módosította ki, hogy a létesítendő és a már meglévő zsidó iskolák tanterve csak a héber vagy jiddis lehet és amennyiben az iskolafenntartók a nyelvek egyikét sem kívánják bevezetni, akkor az állam nyelvére kötelesek áttérni. A későbbi kormányok ezen az elven mitsem változtattak. Az elmúlt évek folyamán azt tapasztaltuk, hogy egyes helyeken semmiféle törvényi ellenérvelés ellenére, ezért kénytelenek voltunk szigorúbb rendelkezésekkel fordulni. Mielőtt azonban az ismeretes nyelvrendeletet az év tavaszán megjelent, anélkül hívtuk egybe a zsidó középiskolák vezetőit, hogy meggyezzenek a nyelvrendelet kivételének módjaitában. Ezen az anketon én elnököltem. Sajnos, nem tudtuk meggyezésre jutni. Mind a három zsidó középiskolának más-más volt a felfogása. A vitákból azt az impressiót nyertem, hogy a nagyváradi zsidó gimnázium a magyar tantervet akarja megtartani, a kolozsvári a héberre, a temesvári pedig a románra kíván áttérni. (Itt megjegyeztük a vezérigazgatókat, hogy tudomásunk szerint a temesvári zsidó helyi vezetősége az anketon azt a kívánságot juttatta kifejezésre, hogy a tanterv kérdését csak egy bizonyos átmeneti idő után dönthessék, amikor majd választani fog a román és a héber tanterv között. Az anketon tehát minden pozitív eredmény nélkül oszlott szét és a kolozsvári középiskoláig vezérigazgatósság idültatva érezte magát, hogy a bukaresti minisztérium előzetes jóváhagyása mellett kibocsátása az ismert nyelvrendelet, amely most már ezt a kérdést kivonja az iskolafenntartók hatásköréből és kötelezi őket, hogy az 1924-1925 tanévi okvetlenül térjenek át a kijelölt tanterv valamelyikére. Nagyon természetes, hogy a rendeletünk végrehajtását a legszigorúbban ellenőrizni fogjuk, vagyis gondoskodni fogunk róla, hogy a zsidó iskolákban már mostan a legközelebbi intézkedések történjenek a magyar oktatási nyelv kiküszöbölésére. Az első osztályban például már az idén sem használható a magyar tanítási nyelv, mert hiszen az a zsidókra nézve egy idegen állam nyelve.

Megkérdeztük a vezérigazgatót, érdeklődésünkkel kapcsolatban a rendelet, amely kimondja, hogy a felekezeti iskolákban csak az illető felekezethez tartozó növendékek nyerhetnek oktatást.

— A rendeletet — mondotta Pleanu vezérigazgató — elküldöttük az összes felekezeti iskolák fenntartóhoz. A legtöbb helyen már végre is hajtották a mi utasításainknak megfelelően olyképpen, hogy az csak az előzetes tanuló növendékre alkalmazták, míg a felőbb osztályokban, ha a más felekezeti tanulók már korábban is ott végeztek tanulmányaikát, úgy azt abban az iskolában befejezhetik. Kolozsváron most folyóak a rendelet végrehajtásához szükséges előkészítő munkálatok és minelyt a megfelelő adatok biztosításában lesznek, itt is végrehajtjuk.

— Az államsegély kiutalása nem tartozik a mi hatáskörünkbe. Ezt a minisztérium teljesen magának tartotta fenn. Mi tulajdonképpen csak szűk határok közé szorított végrehajtó szerve vagyunk a közoktatásiügyi minisztériumnak. Tudomásom szerint önként szívesen, hogy míg a magyar és a zsidó kisebbségek milliókat kaptak az államtól, addig a zsidó iskolák nem részesültek segélyben. Az igazat megvallva, nincs pozitív tudomásom arról, hogy a magyar és zsidó kisebbségek csakugyan kaptak-e segélyt. A költségvetésben ilyen összegek nem szerepelnek. A magyarsok állítólag Take Jonescu külügyminiszterre idején kaptak bizonyos iskolai segélyt, de ezt a minisztérium valószínűleg rendkívüli hitel formájában könyvelte el.

A további beszélgetés során, amikor a zsidó iskolák épületkérdését, a tanítóképzés ügyét és a zsidó tanítók nyugdíját tettem szóvá, a vezérigazgató a feleletadás alól aznál tért ki, hogy ezek az ügyek mind a minisztérium hatáskörébe tartoznak s a kolozsvári ressort mitsem tehet.

Kétmillió betörés a Ferencz József-uton

A Radák-utcában negyedmillió értékű ékszert raboltak el

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kolozsvár hat kerületének egész rendőrségét mozgósította az a nem mindennapi betörés, amelyet hétfőn délután követtek el Brecher Dávid köznemert multimilliómos hazterakadó Calea Regale Ferdinand Si szám alatti házában. A tettesek felhasználták a jom-kippuri kedvező alkalmat, amikor az egész család a templomban tartózkodott és olyan alapos munkát végeztek, amely sok gondot és fejtörést fog okozni Ilea Romulus detektívöknek, aki Cotz és Pop detektívek segítségével mellett a nyomozást vezeti. Komplikáltan ügyet az a mulasztás is, hogy a károsult csak osztrákországi reggel értesítette a rendőrséget, hogy körülbélül másfélmillió lei értékű kasszákat, idegen valutát és ékszert raboltak el tőle s így a betörésnek két óra felüli előnyük van, ami ép a legrosszabb idők, hogy előre elkészült utalással külföldre meneküljenek.

Nemzetközi betörők

A betörést Brecherék hétfőn este vették észre, mikor a templomból hazatértek. Megdöbbenésüket csak fokozta, hogy a szakácsnő, aki délután felment a lakásba, mindent rendben talált és alig két óra múlva felőrt ajtók, kifeszített fiókok fogadták őket a sarva falalt lakásban. A rendőrség minden kiindulópont híján kezdte meg tegnap reggel a helyszíni szemlét és megállapította, hogy a rablást hivatalos betörők követték el, akik olyan szakavatottsággal dolgoztak, hogy nemzetközi viszonylatban is első lehetnek a maguk mesterségükben. Semilyen utbagazsító nyomot nem hagytak maguk után. Mindössze a Sainab és Tarasag hatilap legutolsó számaiban egy felvétel példányát találtak meg a detektívek az ebédő asztalán. Megállapították, hogy a lapot a közeli dohánytársaság vásárolták, de a vezetői a tulajdonos nem tudott felvilágosítást adni.

A kétmillió kassza

Kétségtelenül bizonyítottat nyert, hogy a lakás külső ajtaját átkulccsal nyitották fel a betörők, akik — úgy látszik — már jóelőre iszközölték a házában, mert a legnagyobb biztonsággal haladtak az előszobán, ebédőn és szalonon át a hálószobába, ahol megtalálták az összes fiókokat nyitó kulcsokat, amelyek az egyik éjeli szerény felfeszített fiókjából kerültek elő. Ezek segítségével felnyitották a díszszekrényben elrejtett kasszákat, amelynek több, mint másfélmillió értékű tartalmát magukhoz vették. Maguk

a károsultak sem tudják pontosan, hogy mi minden volt a kifosztott kasszában és így az elrabolt aranyemű és ékszer értékét is csak hozzávetőlegesen lehetett megállapítani.

Mit loptak el

A hiányzó tárgyakról hivatalosan felvett jegyzék szerint elloptak tizenkét darab ezereles bankjegyet, három darab huszdolláros aranyat, két darab százkoronás, husz darab huszkoronás, harminc darab tizkoronás aranyat és ismeretlen értékű más idegen valutát, csupa aranypecsenyében. A kasszában volt még kétszázötven ezer osztrák korona, egy súlyoz arany karó, több briliánsokkal, egy meilü drágakövekkel, egy drágaköves nyakbendő, egy pár briliáns fülgyűrű, egy női emallirozott aranyóra drágaművi aranylánccal és két más női aranyóra, egy emallirozott aranygyűrű briliánsokkal és három darab briliánskal kirakott női karkötő. Brecherék emlékezteté szerint azonban a kasszában még más értéktárgyak is voltak. Jellemző a betörők módszerére, hogy a detektívek képtelenek voltak külső fessítés nyomát felfedezni még ott is, ahol a betörőknek nem volt kulcsa. Nem lehetetlen, hogy a tettesek nem fessítéses eszközökkel használtak, hanem villamos árammal vagy más műszerekkel nyitották fel a lakás ajtaját.

Ki a tettes

Helyszíni vizsgálat után a rendőrség kihallgatta Brecherék szomszédait. A tanuvallomásokból kiderült, hogy hétfőn délután tizenegy óraor közben látták egy kősejtemetű, elgáns, szürke ruhába öltözött férfit, nagy sálka bajusszal, aki fehérszínű ruhájával a hálója alá felment a Brecherék lakására. Egy félórával később a postás becsengetett a lakásba s bár senki sem jelentkezett, nyugodtan tovább ment, mert észre vette, hogy a család templomban lesz és így ő sem tudott különösebb utasítást adni. Tavozni a gyereks férfit senki sem látta s így a rendőrség a közönség segítségére is kénytelen számítani. Brecher Dávid is irásbeli kötelezettséget vállalt, hogy husszezer lei jutalomdíjat fizet annak, aki a rendőrséget nyomra vezet.

Még egy betörés

Ugyancsak hétfőn, fényes nappal, hatoltak be Réger Samu Radák-utcai lakásába, ahol a betörők ugyanezzel a módszerrel fosztották ki a házat, mint

a Ferencz József-uton. Átkulccsal jutottak be a negyedmillió értékű ékszert és más értéktárgyat raboltak el. Körtáviratot intéztek az összes rendőrhelységekhöz és a határrendőrséghez, hogy kísérjék figyelemmel és személyileírásnak megfelelő egyéneket és a legkisebb gyanúra is tartóztassák le őket. Az ékszerészeket is felhívta a rendőrség, hogy ha bárki értékesíteni akarja valamit náluk a jegyzékben foglalt tárgyakból, azonnal tegyen jelentést a legközelebbi rendőrállomásnak.

Visszakapja székházát a kolozsvári iparkamara

Kolozsvár, október 4. A kolozsvári iparkamarai székház kérdése régóta elégtel problémája a kolozsvári kamarai életnek. Az iparkamara székházát tudvalegőleg a hadtestparancsnokság évek óta elfoglalva tartja és így a kamara a legkisebb lakásviszonyban szenved. Az elmúlt év folyamán a kamara vezetősége több ízben kezdett tárgyalást a hadtestparancsnoksággal, de megállapodásra csak azért sem tudtak jutni, mert a kamara nem tudott megfelelő helyiséget biztosítani a hadtestnek. A tárgyalások akkor annyiba maradtak és azóta egyetlen lépés sem történt a székház visszakapása érdekében. Most asután a kamarai élet intenzitása megkívánta a rendes helyiséget és a vezetőség ismételt lépéseket tett ilyen irányban. Negrutiu márak, a kamara elnöke kijelentette, hogy a tárgyalások a legjobban mederben haladnak és rövidesen meg is tudják oldani a kérdést. A hadtestparancsnokság a legelőbb helyről rendeletet kapott, hogy a helyiséget eredeti hivatásának adja vissza. A rendelet úgy szól, hogy a kamara vezetősége legyen a legelőbbben segítségére a hadtestnek abban, hogy helyiséget találjanak. Legközelebb a kamara elnöksége és a hadtest birottsága együttes ülést tart, amelyen a további lépéseket megbeszélnek. Egyelőre a kamarának csak egy részét kapják vissza, a többi helyiséget fokozatosan fogják visszakapni. Valószínű, hogy a hadtest az igazsáügyi palotában nyer elhelyezést, ahol a helyi rezorzi és az elnökség felbontásával felszabadultak a helyiségek.

Lemond a cseh kormány

Prága, október 4. (Az Uj Kelet távirata). Bnnes legközelebb Rómába utazik. A mai minisztertanácsban a kormány lemondását javasolja. A kormány minden valószínűség szerint beadja lemondását. Az új kormányt néhány nap alatt alakítják meg.

Prága, okt. 4. (Uj Kelet távirata.) A lapok jelentése szerint a kormány átalakítása legkésőbb holnap megtörténik. Valószínűleg Rasin lesz a pénzügyminiszter, akit a nemzeti demokratapárt támogat.

— A harmadik csehslovák cionista kongresszus. Prágából jelentik: A csehslovák köztársaság központi cionista bizottsága most küldte szájjel meghívót a harmadik csehslovák cionista konferenciára. A konferencia ideje: november elsője és másodikja, helye: Mährisch-Ostern. A konferencia előestéjén: ismerkedés. Az első napon: délután, a gyűlés vezetőségének választása, a bizottságok választása, jelentés az általános helyzetről és a csehslovák mozgalmáról. Általános vita. Délután: Palesztina-jelentés, vita. Este: Bizottságok ülése. A második napon a bizottságok jelentésére kerül sor, majd a költségvetésre és a mozgalmi pénzügyi részére. Az értesítés egyuttal közli az egyes csoportoknak a mozgalmi való hozzájárulási összegét. A végösszeg 115 639 cseh korona.

KÖZPONTI TÉLIKERT
JAZZ-BAND, KALLAY ZOLTÁN
és az összes nagyszerű attrakciók.
Nyitás este 9-kor. JAZZ-BAND!

Rókat és más szörmét fest az Unio gőzműgyár Kolozsvár

Masamód
P. SZ. 1427

Kiaucsau megszállása

Vilmos excelszár naplója az angol-német gyarmati tárgyalásokról és a keletkínai eseményekről

Vilmos excelszár naplója az angol-német gyarmati tárgyalásokról és a keletkínai eseményekről. Vilmos excelszár naplója az angol-német gyarmati tárgyalásokról és a keletkínai eseményekről.

Összetartozó Auszerek jelentése, amely beszámolt két katolikus német misszionárius megérkezéséről Szantungban. Az orosz keletkínai világ fel volt háborodva, a centrum szigorú rendszabályokat követelt.

1897 novemberében Kiaucsau megszállottuk. Decemberben Heinrich herceg a „Deutschland“ fedélzetéről Keletázsia partjára lépett és átvette a keletázsiai csapatok feletti parancsnokságot.

Felmerülhet természetesen az a kérdés: lépésünkkel miért nem számoltunk Angliával. Azért, mert előzőleg már a következők történtek: A német szénbányák gyarapítására Anglia hozzájárulásával bérleti vagy vásárolni akartunk alkalmas területet.

A kancellár biztatására a berlini angol követet kívántam beszélni. Előremondtam, hogy az angol kormány még a legjogosabb német követeléssel is szembehelyezkedik.

A követ rendkívül csodálkozott, hogy Angliában ilyen rövidlátók és ennyire nem előzékenyek. Mert ha egy ilyen fiatal és törekvő nemzet, mint Németország, amelynek fejlődését megállítani nem lehet, ahelyett, hogy más nemzetekkel keresse összeköttetését, egyenesen Angliához fordul: ez voltaképpen több, mint amennyit Anglia egyáltalában kívánhat.

Mi Angliával egyetértésben akarunk ilyen szénállomáshoz jutni, ha Anglia nem értene meg helyzetünket és nem lenne előzékeny hozzánk, akkor más nagyhatalomhoz fordulunk, hogy annak segítségével szerezzük meg azt, amire szükségünk van. Ez a beszélgetés se járt eredménnyel: az angol kormány tovább is tartózkodó maradt.

Kiaucsau megszállása meglepte és bosszantotta az angol kormányt. Meg volt ugyanis győződve róla, hogy a visszautasítás után senki sem segíti többé Németországot.

gosan a kormány felelős a történetek ért. Németország és Anglia között ezeken kívül kellett következnie az hágyulésnek. 1918-ban megjelent Hargben egy könyv: „A japán probléma“, amelyet „a távoli kelet egy ex-diplomatája“ írt.

Élet-halál harc a szovjet körül

Lenint pénzhamisítással vádolják meg az Sz. R.-ek

— Az Új Kelet munkatársától —

Prága, szept. 27.

Az orosz szocialista-forradalmárokat, akiknek harminchét évig tartó története részint öltönytől kezdve a bíróság, olyan harcot indítottak most a szovjet ellen, amely eddigi küzdelmüknél százszorosan megterhelte őket.

A társadalom lelkiismerete hivatalos választ követel a következő kérdésekre: igaz-e, hogy Timofiev öngyilkosságára kényszerítették? Hová tűntek el a többiek, akiket szintén elítéltek?

A moszkvai kormány nem felelt a táviratra. Timofiev öngyilkosságát nem cáfolta meg, de meg sem erősítette. A jobboldali kommunista ezt a hírt terjesztik, hogy Timofievet a Lubanekbörtönben halálra verték.

Ez a semmibevetés természetesen még fokozta az elkeseredést az Sz. R.-ek között. Még nagyobb erővel folytatták a harcot, de más taktikával. Olyan hírekkel árasztották el az európai sajtót, hogy Moszkvában minden ingadorok, mert baloldali világszokások dühnek a fejellené vált szovjet kormányban.

A népbiztosok szeptember 20-án tartott ülésén Lew Kameniev ünnepélyesen bejelentette, hogy Lenin már csaknem egészen felépült és a legközelebbi napokban újból átvesszi az ügyek vezetését.

Szeptember 21-én azzal töltötte meg ezt a bejelentést, hogy Lenin már a napot is megállapította, amikor az aktív politikához visszatér. November hetediké lenne az a nevezetes dátum, a szovjeturalom ötödik évfordulója, amely alkalommal beszédet fog tartani a szocialistikus világmegegyezésességéről.

A moszkvai szovjet tehát mégse fejtlen. A szocialista-forradalmárok erre azt felelték, hogy Lenin visszatérése már nem segíthet a szovjetnek, sőt inkább csak ronthat a helyzetet, mert elmérgesíti az ellentéteket.

germanizmus“ ellen irányult. Vilmos excelszár után a könyvet ismereti, amely Roland Usher washingtoni egyetemi tanár munkájának kivonata és amelyből arra a következtetésre jut, hogy a világháborúért nem Németországot terheli a felelősség.

A szocialista-forradalmárok zsákutcába jutottak. Leninnel akarták egyenlítő a moszkvai központot és ez nem sikerült. A kormány nem sietett lerázni magáról Lenint nagy tekintélyét, sőt épen afontosabb is, hogy jobban hasson.

A lettorsági szocialdemokrata párt titkársága a következő levelét intézte az internacionálé bécsi irodájához: „Tiszelt elvtárs Friedrich Adler! A lettorsági szocialdemokrata párt központi komitéjének megbízásából a következőkkel értelem:

„Tiszelt elvtárs Friedrich Adler! A lettorsági szocialdemokrata párt központi komitéjének megbízásából a következőkkel értelem:

„Tiszelt elvtárs Friedrich Adler! A lettorsági szocialdemokrata párt központi komitéjének megbízásából a következőkkel értelem: Az utolsó hónapokban tapasztaljuk, hogy tömegesen terjesztenek hamis pénzeket, különösen ólvasz és rubelkéket.

Elvitathatlan bizonyítékaik vannak, jóllehet, most még nem terjeszthetjük elő őket, hogy

Moszkvában a kormány nyomdájában a harmadik internacionálé végrehajtó bizottságának parancsára hamis pénzeket gyártanak a lettorsági kommunista-párt számára, Oroszország új gazdasági politikája lehetővé teszi a külföldi pártok más módon való támogatását.

Ugy tudjuk, hogy Moszkvában nemcsak a rubel, de más országbeli bankjegyeket is hamisítanak. Párunk határozatot hozott a kommunista csoportnak eme demoralizáló munkája ellen és felzárkózta tagjait, hogy a hamis pénzek terjesztőivel, amennyiben a munkás-organizációhoz tartoznának, minden érintkezést megszakítsanak.

Midőn mindezt tudomására hozva, Önre bízunk, hogy azt cójának megfelelően, legjobb belátása szerint kihasználhassa és csak arra kérem, hogy az eredményről minket is értesítsen.

Szocialista üdvözléssel: Bruno Kalnin, a lettorsági szocialdemokratapárt főtitkára.

És az akna jól robbant. A moszkvai kormány tárgyal Angliával, tárgyal Németországgal és Olaszországgal. Már Franciaország is egyenlítő az utat Oroszország felé.

delmi összeköttetést, mert az ugyanis csak hamis pénzzel fizet.

De akik ezt a támadást irányították, még tovább mentek. Nem elég csak a rendszert gyantsítani meg, arról ugyanis csak homályos fogalmak van az európai közvéleménynek.

Megírták L. Martov, az orosz szocialdemokrata munkáspárt vezére vállalkozott erre a feladatra.

A „Szocialista-Forradalmi Vesszük“ legutolsó számában ezt írja:

„A „Pravda“ megható rekrólógban siraíja el Kamát, az „érdemes öreg kaukázusi forradalmárt“, aki sajnálatos balsort következtében meghalt Tiflisben. Feltűnő, hogy a „Pravda“ mindig csak Kama néven említi az elhunytat, holott ez csak az álneve volt.

Ter-Petroszov Lenin parancsára és más bolsevik vezér parancsára is kirabolta a tífiszi karnatejszvat és az elrabolt összeget, kétszáz ezer rubelt a bolsevik frakció pártkasszájának adta át.

A német rendőrség Ter-Petroszov lefoglalt iratai között bizonyítékokat talált arra nézve, hogy Németországban is hasonló rablómerényletet tervezett.

A mensevikipárti nem nézte közömbösen ezt a világraszóló skandalumot. Pártatlan bíróság kiküldését követelte, hogy indítson vizsgálatot ebben az ügyben és derítse ki az igazságot.

A hamis pénzgyártásra való papírozt Leonid Krassin rendelte meg az alatt az ürügy alatt, hogy az orosz forradalmároknak kell a papíros — utóvelek számára. A gyárosnak megmutatták Krassin fényképét és felismerte benne a rendelőt.

A vizsgálatnak ez az eredménye meglepettette a bolsevikokat, legfőképpen Lenint, aki addig terrorizálta a végrehajtó bizottságot, amely olyan határozatot hozott, hogy a vizsgálat aktáit át kell adni a párt külügyi bürojának, ami meg is történt.

A kaukázusi rajon komitéje azonban szintén megindította ebben az ügyben a vizsgálatot és ennek eredményeképpen elhatározta, hogy mindazokat, akik Ter-Petroszovot követte, vagy közvetlenül a tífiszi bank kirablásában megsegítették, a pártból kizárja.

Ime — írja L. Martov — így fest a „Pravda“ által elíratott tífiszi forradalmár. Nem is Kamának hívták, hanem Ter-Petroszovnak. Rabló volt és pénzhamisító.

Ezzel végződik a leleplezés. Ilyen simán, ilyen szeliden. Tömegfotográfiát ad, de úgy tess, mintha nem is tudná, hogy egy egész sokadalmat lopott rá a lemeze és tetejébe Lenint is. Dehogy is. Ő csak a meghalt Ter-Petroszovot leplezte le. Peter Uhl.

SPORT

Torlódás a bajnoki terminusokban

- Az Új Kelet tudósítójától -

A kolozsvári kerületben a múlt évi országos bajnokság négy hetet igénybevért elődöntője és a Temesvár-Kolozsvár városi mérkőzés következtében sajnálatos eltorlódást szenvednek az új szezon őszi fordulójának bajnoki mérkőzései. Az előrehozott Haggibbor-KAC és KASE-KMTE mérkőzésen kívüli a kolozsvári kerület első osztályában még egyetlen bajnoki találkozó sem zajlott le és nagy aggodalomra ad okot, hogy a decemberi kívüli bajnoki mérkőzéseket a hideg időjárás miatt nem lehet sportterületeknek megfelelően lebonyolítani. A terminustorlódás miatt valószínűleg hétköznapi is mérkőznie fognak a csapatok, ami a bevétel szempontjából igen érzékenyen érinti az egyesületeket.

Ha tekintetbe vesszük, hogy október 29-én sem tartható bajnoki mérkőzés, mert ezt a napot a Kolozsvár-Nagyvárad válogatott csapatának városközi mérkőzése foglalta le, úgy jogosnak látszik az egyesületek részéről megnyilvánuló panasza, hogy a kedvezőtlen terminusbosztás miatt anyagi deficittel fogják zárni az őszi bajnoki szezonot.

A labdarugószezonostályának a sorolás alkalmával figyelembe kellett volna vennie ezeket a méltányt érdemlő körülményeket, mert december 10-én Kolozsvárt realis futballmérkőzés tényleg nem tartható.

A következő vasárnap, október 8-án egyébként Kolozsvárt és a kerületben a következő bajnoki és díjmérkőzések kerülnek elődöntőre:

Kispálya: d. e. 8 órákor KMTE II.-CCFR II. sz. díj.

Kispálya: d. e. 10 órákor Victoria II.-KKASE II. sz. díj.

Kispálya: d. e. 12 órákor Victoria ifj.-KKASE ifj. bajnoki.

Kispálya: d. u. 2 órákor KAC ifj.-CCFR ifj. bajnoki.

Kispálya: d. u. 4 órákor Univerzitatea ifj.-Haggibbor ifj. bajnoki.

Nagypálya: d. e. 12 órákor Academia-NTK II. oszt. bajnoki.

Nagypálya: d. u. 2 órákor KMTE-CCFR I. oszt. bajnoki.

Nagypálya: d. u. 4 órákor Victoria-KKASE I. oszt. bajnoki.

Szamosújvárt a Sparta és DMTE csapatai tartják meg II. oszt. bajnoki mérkőzésüket.

A program tehát gazdagnak és érdekesnek ígérkezik és elősegíti a bajnoki tabella helyezési sorrendjének kialakulását.

Labdarugás

Bíróvizsga Kolozsvárt. A kolozsvári bírótanfolyam végzetével a vizsgákat október 7-én és 8-án tartják meg. Szombaton, október 7-én délután és este az írásbeli és szóbeli vizsgán esnek át a jelöltek, október 8-án, vasárnap délelőtt pedig a gyakorlati vizsgán lesz alkalmuk képességeiket bemutatni.

A Kolozsvári Bírák Testülete és a bíróküldőbizottság ülése. Az Országos Bírák Testülete kolozsvári albizottság és a bíróküldőbizottság ma, csütörtökön este 8 órákor tartja meg rendezés ülést a szövetség hivatalos helyiségében. A folyó ügyek elintézésén kívül a bíróküldőbizottság ma este delegálja ki a vasárnapi bajnoki és díjmérkőzések bíráit.

Márciusban lesz az olasz-osztrák válogatott mérkőzés. Az eredetileg október 15-re kitűzött olasz-osztrák válogatott mérkőzést elhalasztották, mert az olasz szövetségnek ez a terminus nem kedvezett. A két ország válogatott csapatainak találkozáját így

csak a jövő év március havában tartják meg.

Budapesten felemelték a bírói díjakat. A folytonosan nyomozottbá váló gazdasági viszonyok a sportban is éreztetik hatását. A kereskedő emeli a felszerelések árát, ennek következtében az egyesületek is emelik a

belépődíjakat. A drágaság megmozdításra késztette a magyarországi futballbírákat is, akik honoráriumuk felemeléséért kérték az MLSZ igazgató tanácsától. A bírói díjakat általában 300 százalékkal, a vidékre utazó bírák napi díját pedig általában 100 százalékkal emelték fel.

KÖZGAZDASÁG

Megszüntették a mintagazdaságok kedvezményét

Miniszteri rendelet Illuzóriussá tette az agrártörvény intézkedéseit

- Az Új Kelet tudósítójától -

Az agrártörvény 22-ik szakasza szerint az agrárbizottság a birtokos tulajdonába meghagyhat 500 holdig terjedő területet, ha a birtokon fajállatokat tenyésztenek, vagy belterjes berendezések vannak. A törvény ezen fűvös rendelkezése alapján az erdélyi gazdaközösség tetemes része, amely ilyen gazdaságok felett rendelkezik, az agrárbizottság külön rendelete alapján kérelmezte is a mintagazdaságok kedvezményének alkalmazását. Ez a kérvényezés természetesen megiehető nagy költségekkel járt, minthát a szükséges telekkönyvi kivonatok és várajtok készítése a felemelt díjtáblázat alapján igen drága.

A meglepetés erejével hatott tehát a földmivelési miniszter most megjelent rendelkezése, amely megváltoztatja a törvénynek világos előírásait és kimondja, hogy a birtokosnak nem hagyható meg tulajdonában mintagazdaság feltétele esetén sem az 500 hold, hanem csak bérbeadható neki és pedig 10 évről 10 évre szóló szerződés alapján, amely esetben a tulajdonos köteles gazdaságát a kötéendő szerződésben előírt módon vezetni. Ez a szerződés azonban megszüntethető, ha a bérbevevő nem tartja be az előírásokat, amelyek a birtok kihasználására nézve a szerződésben foglaltaknak. Az évi haszonbér nagysága a kisajátított föld értékének 5 százaléka lesz.

Aki ilyen feltételek dacára mintagazdaságot bérlet utján fennakarja tartani, köteles bizonyítani, hogy a mulban is és a jelenben is foglalkozott fajállatok tenyésztésével és hogy gazdasági meléküparági berendezései vannak és hogy az illető helységben a földigények közepesek vagy kielégítőek.

Ennek a rendeletnek a kiadására a földmivelésügyi miniszternek joga nincsen, mert a törvény intézkedéseit csak a törvényhozó testület változathatja meg. Másfelől megállapítható, hogy a gazdaközösséget felvezetették, amikor épen a földmivelésügyi miniszter rendeletei alapján nagy költséggel kérvényezték a mintagazdaságok meghagyása iránt és most egyszerre megváltoztatva az egész előbbi helyzetet, új kérvényezésre utalják.

A gazdaközösség körében súlyos megütközést keltett a földmivelésügyi miniszter jelzett rendelkezése és mindenféle általános az elégedetlenség és tiltakozás ellene. A gazdák testületek hír szerint memorandum és küldöttség útján fogják a sérelmes rendelet visszavonását követelni.

(x) Zürichi zárlat október 4-ről. Berlin 27, Budapest 21-50, Prága 17-50, Bécs 0-75.

Belföld

(x) A vasút segít az erdélyi malomokon. Több ízben megirtuk, hogy a szállítási nehézségek miatt csőd fenyegeti az erdélyi malomokat, amelyek már régóta képtelenek Erdély liszt-szükségletét előállítani. Horvász és ismételt intervencióra a CFR vezérigazgatója elhatározta, hogy megjavítja a gabonaszállítását és ezért naponta hatvan fős vagonot bocsát a malomok rendelkezésére, hogy az üzemek teljes folytatásához szükséges gabona szállítást zavartalanul lebonyolítsák.

(x) A Simplon új viteldíjai. Bukarestből táviratozzák: Október elsőjével a Simplon-vasúton a következő új viteldíjakat alapították meg: Bukarest-Lyon I. osztály 490 frank 20 centim, 10 kg. podgyászért 20 frank 60 centim; Bukarest-Milanó 40 frank 55 centim, 10 kg. podgyász 16 82 frank; Bukarest-Turin személyre 428 frank, 10 kg. podgyász 17 61 frank; Bukarest-Verona 381 40 frank, podgyászért 10 kg.-ként 15 77 frank; Bukarest-Veneca 354 frank 85 centim és 10 kg. podgyászért 14 83 frank. A Lausanne, London, Montreaux és Párisba szóló személyjegyek díja változatlan maradt.

(x) Iparpártolási kedvezményt nyertek a „Monitorul Oficial” október 2-iki 143-as száma szerint: Schwartz Mendel és testvérei műmalmol Szászváron, Marostordamegye; Minár és Pintér Kolozsvár; Mendel Parkas szászvári Szászváron; Temesváry János és Gergely szászvári Háromszékmegye.

(x) Új rendelet a kisajátításról. A földmivelésügyi miniszter hosszabb rendelkezést adott ki a kisajátítási bírók elnökeikhez, amelyekben a módosított agrártörvény végrehajtására ad utasításokat. A rendelet előszörben a kisajátítási művelet gyors végrehajtását előzozza: részletes utasításokat ad a kisajátítás végrehajtására a községi legelők, erdők kiegészítésére, a határozatok kihirdetésére és a felebbezések elfogadására és letárgyalására nézve. A rendelet második részében a kisajátított területek felmérése és birtokba adására nézve vannak részletes utasítások, az államra való bekebelezése a kisajátított birtok tulajdonosának elismerése az utasítás szerint csak a végrehajtási munkálatok helyszínén való befejezése után következhetik be. A rendelet utolsó pontja a régi és új törvények közötti átmenetre vonatkozik.

Külföld

(x) Zürichi tőzsdényitás október 4-én. Berlin 26-50, Newyork 536, Milano 2280, Prága 1725, Budapest 21-50, London 2357-50, Páris 4010, Bécs 75, osztrák korona 75.

(x) Hivatalos devizaárfolyamok Jugoszláviában. Belgrádból táviratozzák: A pénzügyminiszter október elsőjétől tharmincegyedikéig terjedő érvénnyel megállapította a devizák hivatalos árfolyamát a következőképpen: 100 lei egyenlő 46 dinár, egy arany napoleon 267 dinár, a török

font 302 font sterling 305. dollár 69, 100 francia frank 520, 100 svájci frank 1275, 100 drachma 174, 100 lira 278, 100 márká 450, 100 cseh korona 223, 100 magyar korona 275, 100 lava 45, 100 peseta 1048, 100 holland forint 2646, 100 dán korona 1.450, 100 osztrák korona 0-09 és 100 lengyel marka hivatalos árfolyama Jugoszláviában 1 ginar.

(x) Újból megindult a romániai fakivitel Magyarországra. A budapesti devizaárfolyam megszorítását következtében a román fakivitel Magyarországra néhány hét óta szünetelt, mert a magyar kereskedők csak külön engedély alapján kaphattak idegen valutát a román fakifizetésére. Most azonban a devizaárfolyam értesítette a fakereskedőket, hogy megfelelő mennyiségű idegen valutát bocsát rendelkezésükre és így a magyar kereskedők értesítettek román ügyfeleiket, hogy a szállítványokat indítsák utnak. A román faxport másik akadályja volt az, hogy a CFR nem adta vissza még a MÁV-tól kölcsönzött vasúti kocsikat.

(x) A bécsi nagybankok tökémelesé. Megirtuk, hogy a bécsi nagybankok az osztrák korona előrtéklelenedésének és a mind nagyobb mérvet öltő pénaszükének megfelelően sorban felemelni készülnék alapitókéjüket. A tökémelesések most meg is kezdődtek. Első köztük az Osztrák-kelet CREDITANSTALT, amely már elhatározta tökémelesését 1500 millió koronára s már hozzá is kezdett a készfűviteléhez. Utána jön majd a Wiener Bankverein, amely duplájára, vagyis egymilliórdról kétmilliórd osztrák koronára emeli alapitókéjét, még pedig valószínűleg két részletben. Ezzel kapcsolatban a viszonyoknak megfelelőleg feltűbellyegzi névleges alapitókéjét, vagyis újra megállapítja részvényei névrtékét. A többi bécsi intézet az ősz folyamán fogja a példát követni. Tőzsdéi körökben legintább a Depositenbank tökémeleséről beszélnek s tudni vélik, hogy az összes új részvényeset kb. 10000 korona kibocsátási aron 2:1 arányban a régi részvényeseknek ajánlják fel.

Felolós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ

Működ: SZOLIMA nyomda és kiadóvállalat 3, 7

Szerkesztőségi telefonszám 977.

Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint vessz fel a kiadóhivatal

Az Új Kelet könyvostályának könyvujdonságai

(ALKALMI ÁRAK)

Német nyelven

- Anski: Dybuk, fűve 16.-
- Heral: Zionistische Schriften, kötve 40.-
- Herzl: Altneuland, kötve 42 50
- S. Birnbaum: Leben u. Worte der Balsohemen, fűve 16.-

Dalokkönyvek és kották

- Jüdisches Volksliederbuch, vá-szonkötetben 12.-
- Hebräische Zionslieder, fűve 10.-
- S. Braslavszky: Kol Nidra, kotta 7 50
- I. Halpern: Kol-Nidra, kotta 7 50
- „ Sivass Cion, kotta 6.-
- „ Al tiro avdi Jan'ov, kotta 6.-
- I. Halpern: Sir Bass Cion 6.-
- „ Kossl Maarovi 6.-
- „ Golsz jehudei Ruszjo 6.-
- „ Ods Loel 6.-
- Herzl-vép, s Rejca hírdál 50.-

1423

Gyógyszerűvegek

FISCHER

napi áron alul kaphatók

Gluj, Piafa Unirii 13

Tűzifa házhoz szállítva: 4 méter vegyes 500 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 650 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 40 lei, 100 kg. vegyes 34 lei. Telefonszámok 401-290

Frenkel Mór fatelepe

SZINKA

* Walbau kolozsvári h...
megyar von...
egyik legkiv...
8-án, vasárna...
lozsvárt az...
hangverseny...
és Schuman...
Weiner Leó...
játsszani fog...
40 leirt a...
váltathatók...
váltott jegye...

Habim

Csütörtök s...
Tiger...
Szombaton...
operett...
Vasárnap, K...
sanson...

Csütörtök: Fi

Premier...
9. szám...
Péntek: Fifi...
helyára...
Szombat d. u...
világköz...
nyos f...
helyára...
Operett...
helyára...
este 10...
szór. Al...
helyára...
hétfő d...
pénztár...

Vasárnap d.

helyára...
ujdonsá...
Premier...
Morfiur...
szünetb...
Hétfő: Fél-8...
5-ösök...
bérlet 2...
A szünorra t...
megváltás...

Fifi. Ma es

színházban az...
ujdonságát, a...
adásának a h...
közönségünk...
miorre mende...
teken rendez...
folyamban m...
harmadik és...
kivételesen 7...

Morfium

és Táray Fer...
galmas és érde...
ujdonságának...
első előadása...
második előa...
kor lesz. Min...
váltathatók a j...
Iglói diák...
után olcsó he...
poetikus éne...
diákok-at. Evi...
Emmi játszan...

Most

Kaczér

A

Tizenn

Művés

Megren

kö

Vashere

Hiteles...
részek...
Bíró M...
fém-és...

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

* Walbauer-Kerpely vonósnegyes
 kolozsvári hangversenye. A hírneves magyar vonósnegyes társaság, Európa egyik legkiválóbb kvartettje október 8-án, vasárnap délelőtt 11 órakor Kolozsvárt az Egyetem-mező termében hangversenyez. A kvartett Beethoven és Schumann vonósnegyesin kívül Weiner Leónak legújabb kvartettjét is játszani fogja. Jegyek: 12, 15, 20, 30, 40 leirt a Lapszabványkereskedésben válthatók. A mulhori hangversenyre váltott jegyek átvesztendők.

Habima Zsidó Színpad

Heti műsor
 Csütörtök szenzációs újdonság „Der Tiger“, szimű 3 felv.
 Szombaton, „Mensch soll man sein“, operett 3 felvonásban.
 Vasárnap, Kabaré, új boházatok, dalok, szonok stb.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor
 Csütörtök: Fifi. (Operett-újdonság, először, Premier helyárrakkal. Premierbérlet 9. szám.)
 Péntek: Fifi. (Újdonság, 2-dszer, Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 18. sz. C.)
 Szombat d. u. 3 és 5-kor: A walesi herceg világszerte utazása 1920-ban. (Látványos film 6 felvonásban. Igen olcsó helyárrakkal) este 7 órakor: Fifi. Operett-újdonság, 3-dszer. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 19. szám. A.)
 este 10-kor: Morfium. (Újdonság először. Általános bérletszünetben. Premier helyárrakkal. A premierbérlet helyeit hétfő délelőtt 11 óráig tartja fenn a pénztár.)
 Vasárnap d. u. 3-kor: Iglói diákok. (Olcsó helyárrakkal.) Este 7-kor: Fifi. (Operett-újdonság, 4-dszer. Bérletszünetben. Premier helyárrakkal) este 10-kor: Morfium. (Újdonság, 2-dszer. Bérletszünetben. Rendes helyárrakkal.)
 Hétfő: Fél 8-kor: Fifi. (Operett-újdonság, 5-dszer. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 20. sz. B.)
 A szombati és vasárnapi előadások jegyeit előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei

Fifi. Ma este fogják bemutatni a magyar színházban az utóbbi évek leghíresebb operett-újdonságát, a Fifi-t. A Fifi párisi kétezer előadásának a híre rendkívül felelősséget a mi közönségünk kíváncsiságát is, úgy hogy a premierre minden jegy elővetelben kelt el. Pénteken rendes helyárrakkal és rendes bérlet-folyamban másodszor adják a Fifi-t. A szombati harmadik és vasárnapi negye ik előadás kivételesen 7 órakor kezdődik.

Morfium — éjjeli előadás. Poór Lili és Táray Ferenc játsszák a Morfium c. izgalmas és érdekesítő négyfelvonásos drámai újdonságának a vezető szerepeit. A Morfium első előadása szombaton este 10 órakor, a második előadása pedig vasárnap este 10 órakor lesz. Mind a két előadásra előre megválthatók a jegyek.

Iglói diákok — délután. Vasárnap délután olcsó helyárrakkal adják Farkas Imre poetikus énekes diaktörténetét, az Iglói diákok-at. Evikét először fogjanálunk Somogyi Emmi játszani

Most jelent meg!
 Kaczer Illés legújabb könyve

A vakember tükre

Tizennégy mesteri novella
 Művészi kiállításban ára 20 lei

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában

Vashereskedők és bádógosok!
 Hitelesített ürmérték és ürmérték részek legolcsóbban beszerezhetők

Biró Márton, 1390
 fém- és bádógipari üzembén Cluj

Valutapiac október 4-én

TÖZSDÉK	Lei	oseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	longy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		510 318	1050 850	1280 1240	31 31	690 707	28 22	8 7	712 720	195		220	165 165			
Bécs .... valuta deviza																
Prága valuta deviza			171	23950	590	13450	46250	12750	13950	4325		36	3130			
Berlin .. valuta deviza		5950		14'25	365	8110	26250	74	8360				1900	73550		
Zürich .. valuta deviza																
Paris .... valuta deviza		792	4160	70		24650	5620		586350				1321			
Budapest valuta deviza																

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co
 kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése
 Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

MODERN ÜVEGCISISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR
PÉCHY és TÁRSA
 készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben
Ujrafoncsorozás! Kérjen arajánlatot!
 Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapucinus-u.) 20. 0000000000000000 1381

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR
 CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
 Telefon interurbán 2-13.
 Sörgöncym: JUVAERE Cluj.
 Ékszerárugár és nagykereskedés.
Vesz:
 legmagasabb árban mindennemű arany és ezüstöt.
Gyárt és elad:
 mindennemű ékszerárúkat.
Vállal:
 mindennemű briliáns munkákat, javításokat és alakításokat.
Vésnöki műterem.
 Fogászati arany és forrasztó.
 Arany és ezüst hullalok és lemezek.
 Csak viszonteladók részére!

Ujra kaphatók Theodor Herzl művei!
Zionistische Schriften
 Vaskos kötet, köve ára 40 lei.
Altneuland
 Uj kiadás, köve ára 42.50 lei.
Herzl a Rajna-hidnál
 A legszebb Herzl-kép.
 Nagy formátum. — Ára 50 lei.
UJ KELET Könyvosztálya Cluj, str. Baron L. Pop 10.

ATUTALÁSOKAT!
 a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombard-kölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnák.
Telefon 1—69 és 7—25.

Befőttes Üborkás Tábla
 U hitelesített palackok és poharak, E függő és fali lámpák
 raktárról azonnal megrendelhetők
Ausländer Lajos 1353
 Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazui (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54.
 En-gros! En-detail!

Iskolaruhák Raglánok
 nagy választékban megérkeztek 1330

Neumann M.
 cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Főtér

SALÉTROM, SODABICARBONA, KESERÜSÓ, BORAX, VASPOR
 nagyobb mennyiségben kapható
LÉB FIVÉREK
 CLUJ, TELEFON: 471

Rendkívül előnyösen ajánlok

Pergament papír I. PPP. jegyüt kg.-ként . . . . . 110— lei
 Zsineg káthod 25 gr. kg. . . . . 80— lei
 Zsineg kényolcad 25 gr. . . . . 90— lei
 Levélpapír 100/100 I. selyem bélt . . . . . 35— lei
 Vaspor 500-as egy láda . . . . . 75— lei
 Drótszeg alapár . . . . . 1350 lei

Cipőkrémek minden gyártmány gyári áron alul!!!

Ostork I. . . . . 4—450 lei
 Martin kanál sima i grs. . . . . 310— lei
 Martin kanál gzar. . . . . 340— lei
 Tenta és kékvizek gyári áron alul.
 Egyéb rövid, norinbergi és papírárúkat.
 Meg nem felelő árut visszaveszek.

NAGY ÁRUKÁZ CLUJ,
 (volt Széchenyi áruház)

Fenyő és Braunfeld
 világvárosi ékszerüzlete
 Cluj-Kolozsvár, Főtér 15. sz.

ARANY, EZÜST, DRÁGAKÓ, ÉKSZEREK ÉS MŰPARI AJANDEKTARGYAKAT TELJES BIZALOMMAL VASAROLHAT

Arany, ezüst és acél órákülönlégességek. Longines, Omega, Schaffhausen órák fölerakata.
 Telefon 6-43.

Gladys shoe cream the best

A z előkelő világ cipőkrémje

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetéseket egyszerezeti díjjal szavazunként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetéseket 10 szög — 10 lel. Teljes hirdetésekre semminemű felváltást nem adunk. A beérkezett ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Va. ut közelében egy nagyán telek eladó. Vétel esetén beköltözhető. Értekezni Kárpát utca 8. 4814-1

Háromszobás lakásomat konyhával, kamrával és fürdőszobával, üzleti helyiséggel átalakítható, elcsereimem hasonló bejárású lakással, mely napos oldalon van. Bőv. bbet Kosuth Lajos-utca 25 alatt d. u. 2 és 3 között. 4813-1

Lehrer oder Lehrein zu zwei Kinder für die 3 u. 4. elem. Klasse sucht, bewerber der Hebräischer sprache bevorzugt. Offerte an Samuel Salomon Campia Mihai (Aranyosgyéres) 4811-1

A „DACIA“ fehérnemű-varroda és kézimunka iparvállalat Marosvásáron

elvállal olcsón kelengyékelt, mindentelje fehérneműket, kézi munkákat gyönyörű kivitelben.

Rendeléseket felvesz a Calea Victoriei 16. sz. alatt lakó nyelvmester-nő 12-3 óra között, ahol modellek megtekintethetők. 4812-1

Gyagy és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, műtrágyát, szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb.

Vesz: csontot, száraz és vizes húslejt, nyers és olvasztott fagyut.

A cipőipart teljesen megszünt mert a

Renner Testvérek és Társai Bőrgyár Rt., Cluj—Kolozsvár gyárt mindenféle férfi, női és gyermekcipőt színes és lakbőrökből is a legelégánsabb kivitelben!! 1303

Máramarosi Taharópenztár Rt.

Sighetul-Marmatiel (Máramarossziget) Alapítva 1898. Telefonszám 114—111. Táviratcím Máramarostakarék. Idegen pénzek vétele és eladása. Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bármely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmagasabb kamattal és mellett gyümölcsözött. Váltak leszámítolása és ipari vállalatok finanszírozása. 1372

FÜZETEK,

írós- és rajzszerek Schwartz Ignácánál, Malom-u. 16. kaphatók. Olcsó árak.

2000 drb. különböző iskolatáska és könyvszif

érkezett Eisenstädter Fülöp és Tsa volt Lakatos Áruház Str. Regina Maria (v. Deák Terenc-u.) 13 Gyermek kocsik 450 leltől. Minden cikk nagyban is kapható.

Dávidovics Mór

női divatterme Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34. Legújabb divat szerinti készült kosztümöket, kabátokat. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. 4181

A hölgyközönség figyelmébe!

Megérkeztek a legújabb párisi, bécsi és berlini őszi és téli női modell-kabátok. Szörme-modellék legújá-nyosabb árak mellett

Diamantstein és Moskovitz

Cluj Cal Reg. Ferd. 25 Főpostával szembe

!! Közkivánatra!!

ismét a híres duplamatáta barna

„Hercules“

tápsőr különlegességét FELÜLMULHATATLAN MINŐSÉGBEN hoztuk forgalomba, mely palackokban és csapoltva minden idevágó üzletben kapható, ugyszintén a közkezdelt világos

„Monostor“

sörünk is. Monostori Czeli Sörgyár Cluj

MENDL JAKAB

balázsfalvi szeszgyára ba szakképzett szeszifőző keresetlik. Gépészeti teendőkhöz értők előnyben. Bizonyítvány másolatokkal és fizetési igények megjelölésével felszerelt füll yamodványok ll Mendl Jakab Blaj-Balázsfalva címre intézendők

MÁRTONFFY TESTVÉREK & Co.

világvárosi szörmeáruházában, Cluj, Piata Unirii (Főtér) 20. szám

Telefon: 10—25 Sürgőncím: Mártonffypelz

Állandóan raktáron dus választékban szörmekabátok, ezüst, valódi kék, piár, fehér és mindenféle színű alaskai rókák,

Továbbá szörme-modellék, shalok, pelavinek stb., valamint feldolgozatlan szörmek nagyban és kicsinyben.

Megrendelések pontosan és gyorsan eszözöltnék!!

Die Weltbekannte Exportfirma HERMAN RATH TRIEST, welcher schon mehr als 40 Jahre von die Grichische und Palestinaer Produzenten in Triest ein Commissionslager besitzt, eröffnete in

Bucuresii, Hotel Regina

einen Engrolager von אתרוגים מכהרים, לוליבם גרינע בארדיגהעראער אונד גרינע געוועהלעע זא אויך געבינדענע טראקענע הדסים

Anfragen sind zu richten an seinen Sohn Iosef Rath, Bucuresii Casufa Postala 394.

Irógépek

és kellekek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. 1370

Finkler Antal Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 40. Telefon 493.

Gyermek ruhák

raktáron és rendelésre is legilésesebben csak az ADLER-cégnél készülnék. Str. Iuliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 5. sz

Textiláru

legolcsóbb beszerzési forrása

Klein Sámuel és Fivére kézműáru nagykereskedőknél

Cluj, Piata Mihai Viteazul (Széchenyi-tér) 34.

UJ! Megnyilt UJ! Clujon a Bolyai-utóában ROSMANN MIHÁLY

szűcsműhelye ahol minden e szakmába vágó munkát legújabb divat szerint jutányosan és pontosan eszközöl. 1387

Winkler Mór szalámigyára

Cluj, Piata Mihai Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 12—90. Árjegyzék és a kívánatra ingyen.

Győződjön meg

mielőtt ruházati szükségleteit beszerezné

Heller, Weisz & Molnár

női divatruháznak általános ismert olesó áraitól! Cluj, Wesselényi-utca 6. sz.

CEÁSKANNA VÉDJEGYŰ CEÁ

A Balkán Impex R.T. nagybari egyedárusítóhelye és főlerakata. Temeşvár

MEGÉRKEZETT AZ UJ POLOSKAIRTÓ!

Lakások poloska-mentesítését teljes felelősség mellett vállalja

GRÁTZ

címfestészet műterme CLUJ, str. Saguna 16 Telefon szám 7—49

Megnyilt! Parkettánc

Deris hangulat minden este a Dacia-Barban Cluj-Kolozsvár legdisztigáltabb szórakozóhelye. Változatos műsor. Kitiűnő baritalok. 4175-1

Marosvásárhely

legetelőbb és legelőnyösebb bevásárlási forrásai:

Parfumeria IDEAL Illatszertár Telefon: 132. 4644 Főtér 5.

Sándor Mór & Co. gyarmat és vegyesáru nagykereskedése Telefon: 102.

Slepák ékszerész, órás és műtővös Mindenféle finom ékszer és órat raktáron tart. 4646

Wolster és Kertész Székelyföld legnagyobb úri divat, fehérnemű, kalap és cipőáruháza FŐTÉR 35.

Kiss Endre nődivatáruháza „Au Bon Gout“ Paris-Bukaresti áruház lerakata. Főtér 41.

Szerkesztő hivatal és Cluj-Kolozsvár. Pop. — Br

Uj Kelev Szerkesztőség Kiadóhivatal Nyomda — Képes melléklet Es. M. Sz.

V. évfolyam

Kulturp

Egy külföldi napokban vatsok párt várról jött a mektől nehé zsidóság ker az egyetlen mániának, a ügyi reszort Minden jósa lás nélkül e nagy ter dékel esztu istolójukban a Bínát köz szág zsidóság kódó más na megdöbbsen mondható és számbatallá minden eme dik fel a két mik a rejtett déseknek. M egyedálálló. szemben edd kozott meg i módon a me mult el nap, a magasabb i rendelkezés, nehézségeket is küzdő e ezekben a sz masabb és te tézkedések le ötlesterű, ö igazi kulturp lékeit is.

Ideje voln Románia kult tói becsületes ják: mit ak hogy az orsz ráis haladás sebbségek fe alkotó többség az egyetemes vagy azt akar gazdasági és mellett egy u lassa mégjobb konszolidációr az egyik, aká akarunk végre

Belsőfáradtú száj miudig le megértéssel le amikor a teit az erőszak-pó hegyre alapoz az erdélyi zsid még ma is hi nyilatkozatokb amelyeket Ro férfiai tettek a akarják még u valóban őszint pátiával kiséri törekvéseit és megühdásáné ját. De es a h nap-np után Az erdélyi zsid és intézményes nak, hogy a k molyan vezzi é lam ny.lvőne mellett a leg saját nemzeti z A kormány sz határos feltéte Olyan rövid át zeti a zsidó is vezésére, mint akarta volna Tankönyvek né szinte máról